

Yaşam Planı Refleksivite Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Muhammed Emir AKYOL¹ , Seher BALCI ÇELİK²

Öz: Bu çalışmanın amacı, Yaşam Planı Refleksivite Ölçeği'nin (YPRÖ) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik yapısının ele alınmasıdır. Araştırmanın örneklemini farklı devlet üniversitelerinde lisans öğrenimini sürdüren 285 öğrenciden (220 kadın, 65 erkek) meydana gelmektedir. Uyarlama sürecinde ilk etapta ölçek orijinal aslından Türkçeye alan ve dil bilim uzmanları tarafından çevrilmiştir. Sonrasında Türkçe ve İngilizce dillerine hâkim bir gruba pilot uygulama yapılarak korelasyon değeri tespit edilmiştir. Bu işlemlerin akabinde Doğrulamalı Faktör Analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları, orijinal faktör yapısıyla örtüşecek şekilde üç faktörlü modelin iyi uyuma işaret eden değerlere sahip olduğunu açığa çıkartmıştır. Eşdeğer ölçek geçerliği sonuçlarına göre ise YPRÖ alt boyutları ile Anlamlı Yaşam Ölçeği ve Otantiklik Ölçeğinin alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. YPRÖ'nün otantiklik, boyun eğme ve netlik alt ölçekleri için Cronbach alfa güvenirlik katsayıları .86, .90 ve .90; olarak tespit edilirken, tüm ölçek için .84 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin McDonald's Omega (ω) iç tutarlık katsayıları ise otantiklik, boyun eğme ve netlik alt ölçekleri için sırasıyla .89, .90 ve .89 olarak saptanırken tüm ölçek için .81 seviyesindedir. Madde-toplam korelasyonları ise .63 ile .89 arasında değişmektedir. Sonuç olarak, YPRÖ, üniversite öğrencilerinin yaşam planlarına dair refleksivite düzeylerinin tespitinde kullanılması uygun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Anahtar kelimeler: Yaşam planı, refleksivite, kariyer, uyarlama

Adaptation of the Life Project Reflexivity Scale into Turkish: A Validity and Reliability Study

Abstract: This study aims to adapt the Life Project Reflexivity Scale into Turkish and to examine its psychometric structure. The study sample consisted of 285 undergraduate students (220 female, 65 male) from different state universities. During the adaptation procedure, the scale underwent a translation process facilitated by specialists in the fields of psychological counseling and linguistics, transitioning it from its original language into Turkish. Subsequently, an assessment of correlation coefficients ensued, carried out through a pilot study involving a cohort of bilingual students proficient in both Turkish and English. After these procedures, Confirmatory Factor Analysis was conducted. The results of the analysis revealed that the three-factor model had values indicating a good fit in line with the original factor structure. According to the equivalent scale validity results, it was found that there were significant relationships between the sub-dimensions of the Life Project Reflexivity Scale and the sub-dimensions of the Meaningful Life Scale and the Authenticity Scale. The Cronbach's alpha reliability coefficients for the authenticity, acquiescence, and

Geliş tarihi/Received: 08.07.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 26.02.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

¹ Öğretim Görevlisi, Bitlis Eren Üniversitesi, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, meakyol@beu.edu.tr, 0000-0002-9080-6950

² Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, sbalci@omu.edu.tr, 0000-0001-9506-6528

Atf (To cite): Akyol, M. E. & Balcı Çelik, S. (2024). Yaşam planı refleksivite ölçeği: Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 123-138.

<https://doi.org/10.33711/yyuefd.1324466>

clarity/projectuality subscales of the LPRS were .86, .90, and .90, respectively; and .84 for the whole scale. The McDonald's Omega (ω) internal consistency coefficients of the scale were .89, .90, and .89 for the authenticity, acquiescence, and clarity/projectuality subscales, respectively; and .81 for the whole scale. Item-total correlations ranged between .63 and .89. In conclusion, the Life Project Reflexivity Scale was a valid and reliable measurement tool suitable for determining the reflexivity levels of university students regarding their life plans.

Keywords: Life project, reflexivity, career, adaptation

Giriş

Kariyer ve çalışma hayatı geçmişten günümüze insanların yaşam öncelikleri arasında üst sıralarda yer almıştır. Ömrün büyük bir bölümünü kaplayan çalışma süreçleri, içinde bulunulan dönemin koşulları ve hâkim öğretilerine göre şekillenmektedir. Halihazırda içerisinde yer alınan dönem olan 21. yüzyılda iş dünyası belirgin farklılaşmalar yaşamış; teknoloji, robotik, otomasyon ve yapay zekâ alanındaki gelişmeler işleri, işlerin yapılma şekillerini doğrudan etkilemiştir (Michael Page, 2023). Bununla birlikte özellikle pandemi sonrasında beceri dönüşümünün zorunlu bir hal aldığı; bu dönüşümü sağlamayanların iş kayıpları ve ücretlerde azalma gibi sonuçlarla yüzleşeceği ifade edilmektedir (World Economic Forum [WEF], 2020). Bu dönüşümle ilgili olarak McKinsey danışmanlık şirketi, 2025'e kadar yaklaşık 21 milyon çalışanın becerilerinde yenileme yapması gerekeceği; aksi halde kariyerde olumsuzluklarla karşılaşılacağı öngörüsünde bulunmuştur (McKinsey & Company, 2020). Buna ek olarak mesleğin icra edilmesinde temel becerilere sahip olmanın tek başına yeterli olmayacağı; 21. yüzyıl gereklilikleri doğrultusunda ilave beceriler edinmeye şiddetle ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir (Deloitte, 2020). Vurgulanan gelecek projeksiyonları ve araştırma raporlarından hareketle bir işi elde etmenin eski dönemlerde olduğu gibi sınırsız bir güvence sağlamadığı; iş dünyasında var olabilme yolunun değişime uyum sağlamak olduğu ifade edilmektedir (Öztemel, 2020). Bir işe sahip olmanın sonsuz güvence getirmediği çıkarımıyla doğrultulu yürütülen bir araştırmada Türkiye'de iş değişikliği oranlarının %8 seviyelerine çıktığı ve diğer ülkelerle mukayese edildiğinde bu oranın yüksek olduğu ifade edilmektedir (Akgündüz vd., 2018). Buna göre içinde bulunulan dönemde kariyer süreçlerinin; statik ve durağan bir yapının ötesinde yoğun şekilde kaos, belirsizlik, dönüşüm ve uyum gerektirdiği sonucuna ulaşılabılır.

İş dünyasındaki bu dönüşümden etkilenen alanların başında kariyer psikolojik danışmanlığı gelmektedir. Geleneksel kuramların 21. yüzyıl öncesindeki durağan ve tahmin edilebilir bir ortamda geliştirilmesi sebebiyle güncel problemlerde hareket alanının kısıtlı olduğu; alternatif ve çağdaş problemlere uygun yaklaşımlara ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır (Pope, 2015). Bu doğrultuda standart ölçme araçlarından elde edilen veriler ışığında eşleştirmeye dayalı anlayış rafa kaldırılmış; bireyin kendisini ve çevresini keşfedip bu iki alana dair bilgileri bütünleştireceği bir müdahale planının işlevsel olacağı vurgulanmıştır (Whiston & Blustein, 2013). Bu noktada çağdaş kariyer müdahalelerinin esneklik içeren, bireyin kariyer yönetme sorumluluğunu üstlendiği, benliğin kariyer süreçlerine yansıtıldığı, kariyerde anlam arayışının baskın olduğu şekilde formüle edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Hirschi, 2018). Sıralanan bu gereklilikleri karşılayan çağdaş yaklaşımlar arasında Savickas'ın kariyer yapılandırma kuramı yer almaktadır.

Kariyer yapılandırma kuramında bireyin hayat tasarımı ve anlam oluşturma süreçleri ele alınırken bireye kariyerinin aktif yönetmeni ve yazarı nazarıyla bakılmaktadır. Hikayeler ve örüntüler üzerinden danışanın otantik yönlerinin açığa çıkartılması; danışanın, hayatındaki hâkim temalar üzerinden düşünüp farkındalık edinmesi ana hedefler arasındadır (Savickas, 2013). Bu

noktada kuramda yer alan kendi üzerine düşünme ve gri alanların farkındalık temelli belirginliğe kavuşturulmasında refleksivite kavramı ön plana çıkmaktadır. Refleksivite, geçmiş deneyim ve mevcut durum üzerine düşünerek kariyer süreçlerini kendi istek, öncelik ve beklentileri doğrultusunda yönetme anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeyle kişinin kendisi ve kariyeri üzerinde detaylı bir düşünme süreci geçirecek hayat planını bilinçli, anlam ve amaca dönük şekilde yürütmesi refleksiviteye karşılık gelmektedir (Savickas, 2016). Kişinin, kendi hayatı üzerine gerçekleştirdiği düşünme faaliyeti aracılığıyla kariyerine dair hedef ve planlarının kendisini yansıtmaya derecesi refleksivitenin yüksekliğine işaret eder. Refleksivitenin netlik, otantiklik ve boyun eğme boyutları bulunmaktadır. Netlik kariyer alanında planların berraklığına karşılık gelirken boyun eğme hedeflerin belirlenmesinde özgün değerlerden çok çevrenin etkisi olduğuyla ilişkilidir. Otantiklik ise kişinin özerk ve özgün değerlerinin hedef belirleme ve aksiyon alma sürecinde hâkim olmasıdır (Di Fabio, vd., 2018). Refleksivite düzeyinin yüksekliği kişinin geçmiş, şu an ve gelecek üzerine düşünerek kendine ve hedeflerine dair farkındalık edinmesi; anlamlı ve sürdürülebilir bir kariyere sahip olunması ve kişinin kendini hedefleri bağlamında doğru şekilde yönlendirmesi özelliklerini beraberinde getirmektedir (Argyropoulou, 2022). Bu noktada Savickas vd. (2009) iş geçişlerinin sık ve zorlu; mesleklere ve geleceğe dair tahminde bulunmanın güç olduğu bir dönemde yer alınması sebebiyle bağlamsal ve bireysel faktörlerin bir arada ele alındığı, yaşam temalarının açığa çıkartıldığı, kişi için değerli ve anlamlı olanların göz ardı edilmediği kariyer müdahalelerine ihtiyaç duyulduğunu ifade etmektedir. Nitekim Guichard (2016) bireylerin hangi kariyeri neden ve nasıl oluşturacağını aydınlatılmasının çağdaş müdahalelerin temeli olduğunu vurgulamıştır. Di Fabio ve Maree (2016) ise bireyin kariyer planının icrasında benliği ortaya koymaya destek olan refleksiviteden faydalanılabileceğini belirtmiştir. Buradan hareketle kariyer müdahalelerinde gerekli görülen bu revizyon doğrultusunda kişilerin refleksivite seviyelerinin tespit edilip arttırılmasının kariyer gelişimi ve idaresinde elzem nitelikte olduğu ifade edilmektedir (Argyropoulou, 2022). Refleksivitenin geliştirilmesinin kariyer psikolojik danışmanlığı müdahalelerinin ana parçalarından olduğu belirtilmektedir (Savickas, 2011). Bununla birlikte özellikle üniversite öğrencilerinin kariyer güçlükleriyle sıklıkla karşılaştığı; gerek öğrenim gerekse mezuniyet sürecinde önceliklerini belirleme, kişisel anlam bulma, kimlik keşfi gibi görevler noktasında sorunlar yaşadıkları vurgulanmaktadır (Argyropoulou, 2022). Bu itibarla refleksivite seviyesinin tespit edilmesinin elzem olduğu; bunun için de bir ölçme aracına ihtiyaç duyulacağı çıkarımına varılabilir. Literatürde refleksivitenin bileşenlerinden olan anlam (Arslan, 2020), otantiklik (İlhan & Özdemir, 2013) gibi değişkenlere ilişkin ölçme araçlarına rastlanmaktadır. Otantiklik kelime anlamı itibariyle bireyin benliğini özgür şekilde ortaya koyması, kendini özerk olarak ifade edebilmesine karşılık gelmektedir (Deci & Ryan, 2000). Buna göre bireyin öz benliği ile sergilenen davranışlar arasındaki tutarlılık derecesi otantiklik seviyesini ortaya koymaktadır (Wood vd., 2008). Refleksivitenin bireyin kariyeri üzerine düşünüp kendisi için anlamlı planları oluşturması ve bu planları hayata geçirmesine karşılık geldiği düşünüldüğünde otantiklik ve anlamlı bir yaşama sahip olma derecesi refleksiviteyle doğrudan ilişkili görünmektedir. Bunun yanında refleksiviteyi Türk Kültüründe doğrudan ölçen bir ölçme aracına rastlanmamıştır. Bu ihtiyaçtan hareketle bu çalışmanın amacı kariyer danışmanlığı sürecinde bireyin önceliklerini ve yapılan seçimlere etki eden baskın yapıların açığa çıkarılmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiş Yaşam Planı Refleksivite ölçeğinin (YPRÖ) Türkçeye ve Türk Kültürüne uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yürütülmesidir.

Yöntem

Bu çalışmada ölçek uyarlama çalışması gerçekleştirildiğinden yöntem kısmında araştırma deseni, örneklem, veri toplama araçları, çeviri süreci ve analiz başlıkları ele alınmıştır.

Araştırma Deseni

Araştırmada üniversite öğrencilerinin refleksivite seviyelerinin tespit edilmesi hedeflenmektedir. Bu noktada belirli bir grubun eğilimlerinin saptanmaya çalışıldığı, geniş bir kitlenin özelliklerinin ortaya konduğu araştırmalar betimsel tarama deseni kapsamında değerlendirilmektedir (Büyüköztürk vd., 2018). Bu doğrultuda Yaşam Planı Refleksivite Ölçeği Türkçeye ve Türk Kültürüne uyarlanarak psikometrik yapısı betimsel tarama deseni kapsamında ele alınmıştır.

Örneklem

Çalışma kapsamında 2022/2023 bahar döneminde 26 devlet üniversitesinde öğrenimlerini sürdüren 285 (220 kadın, 65 erkek) katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Ölçek uyarlama süreçlerinde örneklem büyüklüğünün yeterliliği noktasında farklı ölçütler kullanılmaktadır. Bu ölçütlerden ilki ölçme araçlarında yer alan maddelerin toplam sayısının en az 5 katı kadar katılımcıya ulaşılması gerektiğidir (Bryman ve Cramer, 2001). Buna göre bu araştırmada toplam madde sayısı 35 olup ilgili şart sağlanmaktadır. Bunun yanında doğrudan kişi sayısı belirten ölçütler de bulunmaktadır. Bu doğrultuda ölçek araştırmalarında 100 kişinin zayıf, 200 kişinin orta, 300 kişinin iyi dereceye işaret ettiği belirtilmektedir (Comrey ve Lee, 1992). Buna göre bu araştırmada iyi derecede katılımcıya yaklaşıldığı görülmektedir. Bu veriler doğrultusunda yeterli seviyede katılımcıya erişildiği ifade edilebilir. 6 Şubat'ta yaşanan ve 11 ili kapsayan deprem sonrasında üniversitelerde öğrenim faaliyetlerinin çevrim içi şekilde yürütülmesi sebebiyle üniversite sayısı geniş tutulmuştur. Katılımcılar 18 – 43 yaş aralığından olup gruba ait yaş ortalaması 21,95'tir (Ss: 4,05). Sağlık bilimleri, eğitim, tıp ve mühendislik fakültelerinde öğrenimlerini sürdüren katılımcıların eğitim seviyeleri ön lisans – doktora arasında değişmekle birlikte ağırlık lisans düzeyindedir (%63.5 ön lisans, %31.5 lisans, %5 lisansüstü). Çalışmaya dâhil edilen katılımcılar veri toplama sürecinin Türkiye'de yaşayan tüm bireyleri derinden etkileyen 6 Şubat depremlerine denk gelmesi ve veri toplama sürecinin güçlüğü sebebiyle uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiş, veriler Google Formlar aracılığıyla çevrimiçi ortamda elde edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu bölümde demografik bilgilerin toplanması adına araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu; uyarlama çalışmasının öznesi Yaşam Planı Refleksivite Ölçeği ve eş değer ölçek geçerliğinin test edilmesi için kullanılan Anlamlı Yaşam Ölçeği ile Otantiklik Ölçeklerine dair detaylar yer almaktadır.

Kişisel Bilgi Formu

Yazarlar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda katılımcılara yaş, cinsiyet, öğrenim görülen üniversite ve bölüm soruları yöneltilmiştir.

Yaşam Planı Refleksivite Ölçeği

Di Fabio vd. (2018) tarafından geliştirilen Yaşam Planı Refleksivite ölçeği otantiklik, boyun eğme ve netlik olmak üzere 3 alt boyut, 15 madde ve 5'li likert derecelendirmeden oluşmaktadır. Ölçek kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), ne katılıyorum ne

katılmıyorum (3), katılıyorum (4) ve kesinlikle katılıyorum (5) seçeneklerinden meydana gelmektedir. 1 – 5. maddeler otantiklik, 6 – 10. maddeler boyun eğme ve 11 – 15. maddeler netlik alt boyutlarını oluşturmaktadır. Ölçekte boyun eğme alt boyutundaki maddeler tersten kodlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar kişinin yaşam planında daha fazla refleksiviteye sahip olduğuna işaret etmektedir. Ölçek geliştirme sürecinde Di Fabio (2015) tarafından pilot uygulama için geliştirilen 21 maddelik Yaşam Planı Refleksivite formundan faydalanılmıştır. 200 kişilik üniversite öğrencisi örneklem grubundan elde edilen veriler Açıklayıcı Faktör Analizine (AFA) tabii tutulmuş; analizler sonucunda 6 madde elenerek 15 madde ve 3 alt boyuttan oluşan bir ölçme aracı elde edilmiştir. 200 kişilik örneklemde elde edilen Cronbach alfa güvenirlik katsayısı değerleri ise alt boyutlar için sırasıyla .86, .83 ve .89'dur.

Anlamlı Yaşam Ölçeği

Arslan (2020) tarafından geliştirilen Anlamlı Yaşam Ölçeği, geliştirme sürecinde öncelikle 12 maddelik havuz araştırmacı tarafından oluşturularak pozitif psikoloji yönelimli çalışan 2'si psikoloji 2'si rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında doktora derecesine sahip 4 uzmana gönderilmiştir. Uzmanların geri bildirimleri doğrultusunda 4 madde elenmiş; tek faktörlü, 8 maddelik bir ölçme aracı ortaya çıkmıştır. Anlamlı Yaşam Ölçeği; kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), biraz katılıyorum (3), kararsızım (4), biraz katılıyorum (5), katılıyorum (6), kesinlikle katılıyorum (7) seçeneklerinden oluşan 7'li likert derecelendirmeye sahiptir. Tek boyuttan oluşan ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .83 düzeyindedir.

Otantiklik Ölçeği

Wood ve arkadaşları (2008)'tarafından alana kazandırılan ölçek İlhan ve Özdemir (2013) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Otantiklik ölçeği 12 madde, 3 alt boyutlu olup 7'li derecelendirmeden meydana gelmektedir (1= Beni hiç tanımlamıyor; 7= Beni tamamen tanımlıyor). Alt boyutlar "kendine yabancılaşma", dış etkileri kabullenme" ve "otantik yaşam" şeklindedir. Otantikliğe dair toplam puan otantik yaşam boyutundaki toplam madde puanından kendine yabancılaşma ve dış etkileri kabullenme madde toplam puanlarının çıkartılması sonucunda elde edilmektedir. Uyarılama çalışması kapsamında Cronbach alfa güvenirlik katsayısı değerleri incelenmiş; bu değerlerin kendine yabancılaşma alt boyutu için .79, dış etkileri kabul alt boyutu için .67 ve otantik yaşam alt boyutu için .62 seviyesinde olduğu saptanmıştır.

Uyarılama Çalışması

YPRÖ uyarlanması sürecinin ilk adımında ölçeği geliştiren Annamaria Di Fabio'dan elektronik posta aracılığıyla izin istenmiştir. Gerekli iznin alınması sonrasında ölçeğin orijinal formu İngilizce ve Türkçe dillerine hâkim 3 uzman tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu adım akabinde elde edilen Türkçe çevirilerin uygunluğu rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında profesör unvanına sahip bir akademisyen ile doktora düzeyinde öğrenimini sürdüren 3 alan uzmanı tarafından incelenmiş; geri dönütler alınmıştır. Alınan dönütler ekseninde gerekli düzenlemelerin yapılmasını da Türkçeye çevrilmiş versiyonun İngilizce alanından 2 uzman tarafından geri çevrilmesi adımı takip etmiştir. Devamında geri çeviri işlemi sonrası elde edilen form ile ölçeğin orijinal formu İngilizce alan uzmanı tarafından kontrol edilerek anlam ve gramer bakımından eş değerlik olduğuna dair dönüt alınmıştır. Sürecin tamamlanmasının ardından ölçeğin orijinal versiyonu ile Türkçeye çevrilmiş versiyonu her iki dile hâkim olan 18 kişilik bir deneme grubuna uygulanmıştır. Dil geçerliğinin analiz sonuçlarıyla desteklenmesinin ardından ise ölçek 285 üniversite öğrencisine uygulanarak DFA gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmanın yürütülmesi için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan izin alınmıştır (Karar no: 2023-317). Etik kurul izninin alınmasının ardından ölçekler Google Form aracılığıyla dijital ortama aktarılmıştır. Verilerin toplandığı dönemin 6 Şubat 2023'te gerçekleşen deprem sonrasında üniversitelerin uzaktan eğitim kararı uyguladığı zamana denk gelmesi sebebiyle katılımcılara çevrim içi anket kanalı tercih edilmiştir.

Verilerin Analizi

Faktör, korelasyon ve güvenirlik analizleri öncesinde veri setinin normallik varsayımlarını karşılayıp karşılamadığına bakılmıştır. Bir veri setinin normal olarak kabul edilebilmesi için bazı şartların sağlanması gerekmektedir. Bunlar maddelerin toplam puanlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1,96 ile -1,96 arasında olması; mod, medyan ve ortalama değerlerinin birbirine yakınlığı ve son olarak da veri setinin normal Q-Q grafiğinde yatay düzlemle 45 derecelik bir açığa sahip olmasıdır (Can, 2019). Bu şartlar ışığında uyarılama çalışmasına dâhil edilen tüm ölçeklerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin ilgili aralıkta olduğu saptanmıştır (Refleksivite için çarpıklık değeri: -,474 basıklık değeri: ,005; Anlamlı yaşam için çarpıklık değeri: -,989 basıklık değeri: ,750; Otantiklik için çarpıklık değeri: -,138 basıklık değeri: -,810). Bunun yanında ölçeklerin mod, medyan ve ortalama değerleri birbirine yakın olup veri seti yatay düzlemde 45 derecelik açığa sahiptir. Tek düzeyli normallik varsayımlarının yanında çok düzeyli normallik varsayımları da ele alınmıştır. Buna göre saçılma grafiklerinin elips şeklinde olmasının normallik şartlarının sağlandığına işaret ettiği belirtilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Buna göre veri setinin saçılma grafikleri elips şeklini aldığından çok düzeyli normallik varsayımı da sağlanmıştır. Bu bilgiler ışığında verilerin normal dağıldığı saptanmıştır. Normal dağılımın sağlanmasının akabinde dil geçerliğinin tespit edilebilmesi adına ölçeğin orijinal aslı ve Türkçeye uyarlanmış versiyonu arasındaki istatistiksel ilişki verilerin normal dağılmasından hareketle Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yöntemi ile SPSS üzerinden analiz edilmiştir. Benzer şekilde ölçüt geçerliğinin saptanması adına da Otantiklik, Anlamlı Yaşam ve Yaşam Planı Refleksivite ölçekleri arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile tespit edilmiştir.

Üç faktörlü modelin test edilmesi için ise DFA gerçekleştirilmiştir. 15 maddenin 3 faktör altında toplandığı Yaşam Planı Refleksivite Ölçeği'nin birinci seviye çok faktörlü yapısı AMOS 22 paket programı aracılığıyla DFA'ya tabi tutulmuştur. Verilerin analizinde maximum likelihood hesaplama yöntemine bağlı kalınmıştır. DFA, geçmişteki araştırmalarla açığa çıkarılmış ve teorik temellere dayandırılmış bir ölçek ya da modelin yeniden test edilmesi; farklı veri seti ve gruplarda da doğrulanmasına dayanan analiz türüdür (Gürbüz, 2021). Bu kapsamda uyarılama çalışması gerçekleştirilen ölçme aracının birden fazla faktöre sahip olması gerekçesiyle birinci düzey çok faktörlü DFA uygulanarak ölçme aracının hedef gruptaki geçerlik kanıtı elde edilmeye çalışılmıştır.

AMOS 22 ile yapılan DFA sonucunda GFI ve RMSEA değerlerinin literatürde tavsiye edilen aralıkta yer almaması sebebiyle uyum iyiliği indekslerini iyileştirmeye dönük modifikasyonlar gerçekleştirilmiştir. Gürbüz (2021: 76-81), uyum iyiliği değerlerini iyileştirmeye yönelik modifikasyonlar arasında kovaryans çizmenin yer aldığını; madde sayısının 12'den yüksek olduğu durumlarda en fazla 3 modifikasyon yapılabileceğini vurgulamaktadır. DFA sonucunda ortaya çıkan modifikasyon önerileri ele alındığında M11 –M12 maddeleriyle M14–M15 maddeleri arasındaki modifikasyon alternatifleri değerlendirilmiştir. İlgili maddelerin tamamı netlik alt

boyutu içerisinde yer alırken benzer nitelikleri ölçmektedir. Buna ek olarak maddeler teorik olarak ele alındığında 11. madde (Gelecekteki yaşamım için planlarım açıkça tanımlıdır) ile 12. maddenin (Kişisel planım açıkça tanımlıdır) benzer olduğu dikkat çekmektedir. Buna paralel olarak 14. madde (Mesleki yaşam öykümün bir sonraki evresinde olmak istediğim kişi benim için nettir) ile 15. maddenin (Mesleki yaşam öykümün bir sonraki bölümünde olmak istediğim şeyin tam olarak neyi gerektirdiği benim için açık) benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre ilgili maddeler arasında gizil bir ilişkinin kabul edilebilir olacağı varsayılarak modifikasyonlar uygulanmıştır. Bu bilgi ışığında 2 modifikasyon gerçekleştirilerek elde edilen değerler Şekil 1’de sunulmuştur.

Bulgular

YPRÖ uyarılama sürecinde dil, yapı ve eş değer ölçek geçerliliği incelenmiş; incelemeler sonucunda ulaşılan bulgular aşağıda ifade edilmiştir. Geçerlik sonuçlarına ek olarak güvenilirliğe dair analiz sonuçları da verilmiştir.

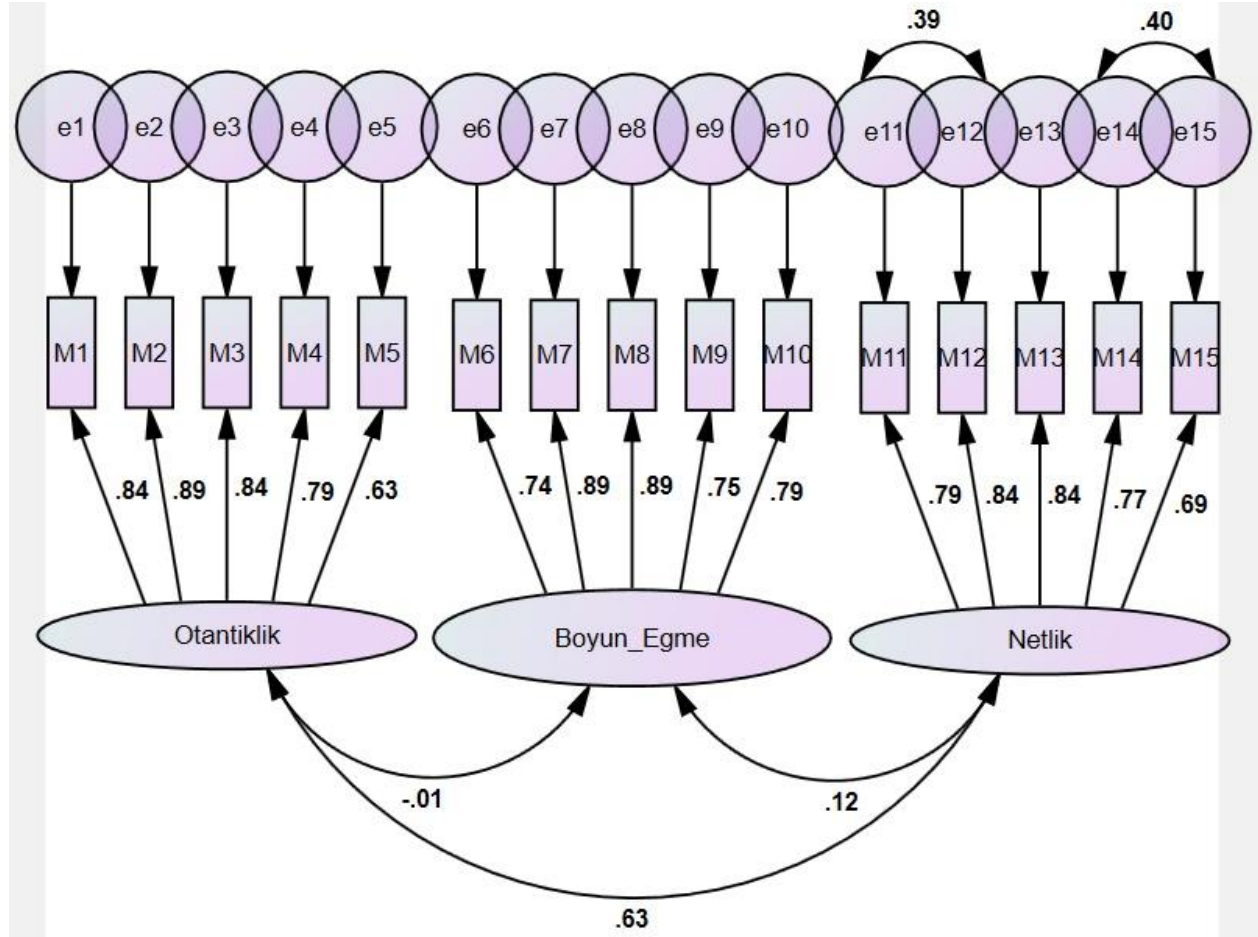
Geçerlik

Dil Geçerliliği

Dil geçerliliğinin test edilmesi amacıyla her iki dile hâkim 18 kişilik bir gruba öncelikle ölçeğin orijinal versiyonu uygulanmış; 7 gün sonra da Türkçe versiyonu ulaştırılmıştır. Gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucunda İngilizce – Türkçe formlar arasında yüksek seviyede pozitif bir ilişkinin ($r = .85$, $p < .001$) varlığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte deneme grubu üzerinde gerçekleştirilen bağımlı örneklem t testi analiz sonuçlarına göre de İngilizce – Türkçe formlar arasında farklılığın bulunmadığı teyit edilmiştir ($t = - 1,40$, $df = 17$, $p > .05$).

Yapı Geçerliliği

Hu ve Bentler (1999) CFI, NFI ve GFI değerlerinin .90 ve üzerinde; χ^2/sd oranının 3 ile 5 arasında olması gerektiğini belirtmektedir. Ki kare istatistiğinin serbestlik derecesine bölünmesiyle ulaşılan değerlerin uyum istatistikleri içerisinde mutlak suretle yer alması gerektiği belirtilmektedir (Güngör, 2016). Bu noktada ki kare ve serbestlik derecesi değerine bakılmasında karar kılınmıştır. Bununla birlikte Marcholudis ve Schumacher (2007), RMSEA değerinin .08’den küçük olması ile χ^2/sd oranının 5’ten küçük olmasının iyi, 3’ten küçük olmasının ise mükemmel uyuma işaret ettiğini vurgulamaktadır (Aktaran Seçer, 2015, s. 98). Buna göre ulaşılan indeksler ($\chi^2=241.584$; $p<.00$, $sd =85$, $\chi^2/sd=2.84$, $GFI=.90$, $CFI=.94$, $NFI=.92$ $RMSEA=.08$) üç faktörlü ölçeğin kabul edilebilir değerlere sahip olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte standardize edilmiş katsayı değerleri, madde faktör yüklerinin .63 ile .89 arasında değiştiğini göstermektedir. Gürbüz (2021: 105) madde faktör yükünün .50 ve altında olmasının probleme işaret ettiğini vurgulamaktadır. Buna göre madde faktör yüklerinin de uygun değerlere sahip olduğu ifade edilebilir.

Şekil 1*Yaşam Planı Refleksivite Ölçeğine Dair Üç Faktörlü Model: Standardize Edilmiş Katsayılar***Eş Değer Ölçek Geçerliği**

YPRÖ'nün eş değer ölçek geçerliğini tespit etmek adına benzer nitelikleri ölçen "Anamlı Yaşam" ile "Otantiklik" ölçekleri uygulanmıştır. Aynı özelliği tespit etmeye çalışan, geçerli ve güvenilir olduğu istatistiksel olarak kanıtlanmış benzer nitelikteki ölçekler eş değer form olarak uygulanmaktadır. Bu uygulamalarda testler arasındaki ilişkinin anlamlılığı ve gücüne bakılır; ileri seviyede ilişki ölçüt geçerliğinin sağlandığına işaret eder (Şeker & Gençdoğan, 2020). Bu kapsamda ölçeklerin seçiminde değişkenler arasındaki kuramsal ortaklıkların yanında ölçeğin geliştirilmesi esnasında seçilen araçlar baz alınmıştır. Di Fabio vd. (2018) tarafından geliştirilen Yaşam Planı Refleksivite Ölçeğinin eş değer ölçek geçerliği çalışmalarında Otantiklik Ölçeği ile Anamlı Yaşam Ölçeği tercih edilmiş; anlamlı yaşam ile .51, otantiklik ile .22 ve ölçeğin otantiklik alt boyutu ile otantiklik ölçek toplam puanı arasında .34 seviyesinde anlamlı ilişkilerin bulunduğu saptanmıştır. Bununla birlikte refleksivite kavramının doğasında kendini tanıma, kişisel hedefler doğrultusunda kararlar alıp uygulama, gelecek projeksiyonunu netleştirerek ilerleme, kendisi için anlamlı bir kariyer örüntüsü oluşturma gibi bileşenlerin yer almaktadır (Savickas, 2016). Refleksivitede hâkim olan bu özelliklerin anlamlı yaşamdaki büyük bir hedefe adanmışlıkla (Seligman, 2002) bu hedef için aksiyon alabilme özellikleriyle örtüştüğü söylenebilir. Bunun

yanında otantikliğin öz benlik doğrultusunda özgün kararlar alarak ilerleme (Deci ve Ryan, 2000) özelliğiyle refleksivitedeki net ve otantiklik boyutlarının vurguladığı açık, birey için anlamlı ve özerk şekilde oluşturulmuş amaçlarla kariyer örüntüsünü oluşturma (Di Fabio vd., 2018) özellikleriyle ortak nitelikler taşıdığı dikkat çekmektedir. Bu gerekçelerle ölçüt geçerliği için Anlamlı Yaşam ile Otantiklik Ölçekleri tercih edilmiştir. Bu kapsamda gerçekleştirilen analize dair sonuçlar ölçeklerin toplam puanlarına göre hesaplanan korelasyon değerlerinin yer aldığı Tablo 1 ve alt boyutlar arası korelasyon değerlerinin yer aldığı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1*Ölçeklerin Toplam Puanlarına Dair Korelasyon Analizi Sonuçları*

Değişkenler	(1)	(2)	(3)
(1) Yaşam Planı Refleksivite (Toplam)	1	.564**	.414**
(2) Anlamlı Yaşam (Toplam)	.564**	1	.383**
(3) Otantiklik (Toplam)	.414**	.383**	1

** p < 000

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıların yaşam planlarına dair refleksivite düzeyleri ile anlamlı yaşam ve otantiklik değişkenleri arasında sırasıyla .564 ile .414 seviyesinde pozitif yönde anlamlı ilişkilerin varlığına rastlanmıştır.

Tablo 2*Ölçeklerin Alt Boyutlarına İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları*

Değişkenler	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
(1) Otantiklik**	1						
(2) Boyun Eğme**	-.002	1					
(3) Netlik**	.618*	-.107	1				
(4) Anlamlı Yaşam***	.612*	-.028*	.595*	1			
(5) Kendine Yabancılaşma****	.170*	.205*	.159*	.244*	1		
(6) Dış Etkiyi Kabul****	.003	.321*	.004	.055	.462*	1	
(7) Otantiklik****	.514*	.066*	.451*	.638*	.151*	.096	1

* p<.01

** Yaşam Planı Refleksivite Ölçeğinin Alt Boyutları

*** Anlamlı Yaşam Ölçeği Toplam Puan

**** Otantiklik Ölçeği Alt Boyutları

Tablo 2’de ise YPRÖ alt boyutları ile Anlamli Yaşam Ölçeği ve Otantiklik Ölçeğinin alt boyutları arasındaki pozitif ve negatif yönlü anlamlı ilişkilerin varlığı dikkat çekmektedir. Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulan veriler doğrultusunda Yaşam Planı Refleksivite ölçeğinin ölçüt geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

Güvenirlik

YPRÖ’nün güvenilirlik belirlemek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ile çok boyutlu ölçeklerde tercih edilen McDonald’s Omega (ω) güvenilirlik katsayıları hesaplanmış; güvenilirlik değerleri mukayese edilmiştir. Ölçeğin tamamına ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .84 olarak tespit edilmiştir. Otantiklik, Boyun Eğme ve Netlik alt boyutlarına ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının ise sırasıyla .86, .90 ve .90 olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. McDonald’s Omega (ω) güvenilirlik katsayısı değerleri ele alındığında ise tüm ölçek için .81, Otantiklik alt boyutu için .89, Boyun Eğme alt boyutu için .90 ve Netlik alt boyutu için .89 olarak saptanmıştır. Buna göre Cronbach alfa ve McDonald’s Omega (ω) güvenilirlik değerlerinin birbirine paralel olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte literatürde .70 ve üzerindeki değerlerinin psikolojik ölçme araçlarında güvenilirliğe işaret ettiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk, 2020). Bunun yanında katılımcı sayısının artması durumunda güvenilirlik katsayısının da artacağı; dolayısıyla ilave analizlerle güvenilirlik katsayısının teyit edilmesinin gerektiği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda SPSS paket programında yürütülen analiz sonuçlarına ek olarak DFA sonucuna göre alt boyutlara ilişkin birleşik güvenilirlik (CR) değerinin Otantiklik ve Boyun Eğme faktörleri için .90, Netlik faktörü içinse .85 seviyesinde olduğu saptanmıştır. Bu değerlere ek olarak birleşim geçerliğinin saptanması adına AVE (ortalama açıklanan varyans) değerleri de ortaya konmuştur. Buna göre otantiklik faktörü için .64, boyun eğme faktörü için .66 ve netlik faktörü için .62 değerleri hesaplanmıştır. Hair vd. (2010), AVE değerlerinin .50, CR değerlerinin .70’in üzerinde olduğu ve CR değerlerinin AVE değerlerinden büyük olduğu senaryonun ölçme aracının güvenilirliğe güçlü bir kanıt oluşturduğunu vurgulamaktadır (aktaran Gürbüz, 2021, s. 82). Bu sonuçlar ışığında YPRÖ’nün güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin yaşam planlarına, hedeflerine dair refleksivite düzeylerini belirlemek için Di Fabio vd. (2019) tarafından geliştirilen YPRÖ’nün Türk kültürüne uyarlanması ile geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yürütülmesi hedeflenmiştir. Ölçeğin orijinal versiyonundakine benzer bir örneklem grupta gerçekleştirilen çalışma sonucunda ölçeğin üç faktörlü yapısı doğrulanmış, iç tutarlılık katsayısı da ideal seviyede bulunmuştur. Buna ek olarak uyarlama çalışmalarının önemli adımlarından olan dil geçerliği analizleri kapsamında Türkçe ve İngilizce form arasında .85 seviyesinde pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. İki form arasında bağımsız örneklem t testi analizlerine göre de formlar arasında farklılığın olmadığı teyit edilmiştir.

Orijinal versiyonunda üç faktörlü olan YPRÖ’nün faktör yapısını doğrulamak adına gerçekleştirilen DFA sonuçlarına göre uyum iyiliği indekslerinin ve madde faktör yüklerinin ideal düzeyde olduğu saptanmıştır. Buna göre Türk üniversite öğrencisi örneklemini üzerinde ölçeğin faktör yapısının doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Eş değer ölçek geçerliği kapsamında ise ölçeğin geliştirildiği orijinal makaledekiyle benzer şekilde YPRÖ ile Anlamli Yaşam ve Otantiklik Ölçekleri arasında orta seviyeli anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Alt boyutlar arasındaki korelasyon değerlerinde Yaşam Planı Refleksivite Ölçeğinin Otantiklik alt boyutuyla Otantiklik Ölçeğinin Otantiklik alt boyutu arasında .51; anlamlı Yaşam Ölçeği toplam puanıyla .61 seviyesinde anlamlı ilişkinin varlığı saptanmıştır. Buna göre bireyin öz benliğini ortaya koyması,

özerk, özgün ve kendisi için anlamlı değerler ışığında hedefler belirlemesinin refleksiviteye doğrudan katkı sunduğu yorumu yapılabilir. Kariyer alanında refleksivite kişinin kendi anlamını yapılandırması, öznel yapısı ve benliğini bütünüyle sürece aktarması şeklinde gerçekleşmektedir (European Training Foundation, 2020). Otantikliğin, başkası etkisinde kalmadan ve kendine yabancılaşmadan özerk biçimde benliğin sergilenmesi şeklinde tezahür ettiği de vurgulanmaktadır (İlhan & Özdemir, 2013). Özetle refleksivite düzeyinin yüksek olmasıyla otantiklik ve kendi anlamı doğrultusunda yaşamını idame ettirmenin bağlantılı olması gerek kuramsal altyapı gerekse araştırma bulgularıyla tutarlılık göstermektedir.

YPRÖ'nün güvenilirlik analizlerine bakıldığında Cronbach alpha değerlerinin tüm ölçek ve üç alt boyut için sırasıyla .84, .86, .90 ve .90 düzeyleriyle istenen aralıklarda olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara ek olarak güvenilirlik dayanağını güçlendirmek adına incelenen birleşik güvenilirlik değerlerine göre CR ve AVE değerlerinin de uygun değerlerde yer aldığı ortaya konmuştur. Buna göre YPRÖ'nün Türk üniversite öğrencisi örneklemini üzerinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Dünya Ekonomik Forumu, yayınladığı bir raporda 2023 – 2027 arasında yapay zekâ, sürdürülebilirlik, otomasyon ve robotik alanlarındaki mesleklerde talep artışının yaşanacağını ifade etmiş; esneklik, dayanıklılık, merak, kariyerini kendi yönetme gibi becerilerin ön plana çıkacağını belirtmiştir (WEF, 2023). İfade edilen öngörüye destekler nitelikteki bir araştırmada 15–24 yaş arasındaki çalışanların iş geçişkenliği ve değişim oranlarının %46.3 ile diğer yaş aralıklarından açık ara önde olduğu; kariyerin başlarında değişim oranının en yüksek seviyelerde seyrettiği vurgulanmıştır (Akgündüz vd., 2018). Bu paralelde kariyer psikolojik danışmanlığı, iş geçişleri ve değişimin hızla arttığı şu dönemde hiç olmadığı kadar önem kazanmıştır (Whiston & Blustein, 2013). Lise düzeyinden 16–17'li yaşlardaki gençlerle yürütülen bir araştırmada gençlerin kariyer seçimlerinde yetenek, anlam ve öznel olarak değer atfedilenlerden ziyade sosyal normlara dayalı seçimin ön plana çıktığı; kariyer planında refleksiviteyi önceleyenlerin azınlık grubu oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Laughland-Booÿ vd., 2015). Bununla birlikte otantik olarak seçimlerde bulunma ve öznel anlamı keşfetmeye dayalı refleksivitenin artırılmasında Savickas'ın yaşam tasarımı danışmanlığına dayalı uygulamaların etkili olduğu çeşitli araştırmalarla açığa çıkarılmıştır (Di Fabio, 2016; Maree, 2016). Buna göre Guichard (2016) tarafından ortaya sürülen psikolojik danışmanların uygulama ve süreç yönetimi vasıtasıyla refleksiviteye katkı sunabileceği çıkarımından hareketle Türk kültürüne kazandırılan YPRÖ'nden kariyer psikolojik danışmanlığı süreçlerinde faydalanılabileceği söylenebilir. Oturum öncesi ya da oturumlar esnasında danışana uygulanacak bu ölçme aracıyla mevcut refleksivite seviyesi, seçimlerde öne çıkan kriterlerin ne olduğu gibi sorulara yanıt bulunarak müdahale planı şekillendirilebilir. Hirschi (2018) tarafından ifade edilen güncel kariyer yaklaşımlarında değerli, anlam atfedilen kariyerin sürdürülmesi hedefinden hareketle YPRÖ'nün bu hedefin gerçekleştirilmesine katkı sunacağı söylenilebilir.

Öneriler

Gerçekleştirilen uyarılama çalışması süreci ve sınırlılıklarından hareketle araştırmacılara yönelik bazı önerilerde bulunulacaktır. Uyarılama çalışması için veri toplanan dönemin 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş depremine ve sonrasında üniversitelerin çevrim içi olarak faaliyetlerini sürdürdüğü döneme denk gelmesi sebebiyle uygun örnekleme yöntemi benimsenmiş; 285 veri farklı 26 devlet üniversitesinden edinilmiştir. İlerleyen araştırmalarda uygun örneklemin ötesinde küme, tabakalı gibi yöntemlerin benimsenmesi genellenebilirlik açısından daha sağlıklı sonuçlar açığa çıkartabilir. Bununla birlikte katılımcı kitleye ulaşmanın

zorluğu ve yüz yüze veri toplama imkânı bulunmaması sebebiyle örneklem grubun yaş, cinsiyet, öğrenimin sürdürüldüğü bölüm ve üniversite gibi demografik değişkenleri noktasında da eşit olmayan bir dağılım açığa çıkmıştır. İlerleyen çalışmalarda demografik nitelikler bakımından da her grubun temsiliyetinin sağlanması farklı analiz çeşitlerinin uygulanmasını mümkün kılmakla birlikte yine genellenebilirliğe katkı sunabilir.

Halihazırda kariyer psikolojik danışmanlığı hizmeti veren uygulamacılara yönelik ise şu önerilerde bulunulabilir: Belirsizlik ve değişimlerin hâkim olduğu bir dönemde yer alınması sebebiyle kariyer danışmanlığı hizmetleri yürütülürken bireyin çok yönlü tanınması, hedeflerinin hangi kaynaklardan beslendiği gibi sorular ön plana çıkmaktadır. Bu noktada uyarılama çalışması gerçekleştirilen YPRÖ, kariyer psikolojik danışmanlığı oturumlarında aktif bir şekilde kullanılarak bireyin hedeflerini nasıl oluşturduğu, planlarının anlamlı olup olmadığı açığa çıkartılabilir. Bu noktada ilgili ölçek oturumlar esnasında kullanılarak bireye daha etkili bir hizmet sunulabilir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 2/04/2023 tarihli 2023-317 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.

Yazar Katkısı: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Kaynakça

- Akgündüz, Y. E., Aldan, E., Bağır, Y. K., & Torun, H. (2018). Türkiye’de iş geçişkenliğinin betimsel bir analizi. *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ekonomi Notları*, 08, 1-13.
- Argyropoulou, K. (2022). Promoting Sustainability and reflexivity in the career of Greek university students. *Open Journal of Social Sciences*, 10, 384-400. <https://doi.org/10.4236/jss.2022.1010025>
- Arslan, G. (2020). Anlamlı Yaşam Ölçeğinin geliştirilmesi: Anlamlı yaşama ilişkin kısa ve etkili bir ölçme aracı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 227-242.
- Bryman, A. & Cramer, D. (2001) *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for Windows: A guide for social scientists*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203471548>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (25. Baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (28. baskı). Pegem Akademi.
- Can, A. (2019). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi* (7. baskı). Pegem Akademi.
- Comrey, A.L & Lee, H.L. (1992). *A first course in factor analysis*. Erlbaum.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01

- Deloitte. (2020, Nisan). *İşin geleceği: Uzaktan çalışma sisteminde organizasyonel dayanıklılığı korumak*.https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/human-capital/articles/_in-gelece_i--uzaktan-calma-sisteminde-organizasyonel-dayankll-k.html
- Di Fabio, A. (2015, Ekim). *Life Project Reflexivity Scale: Un nuovo strumento orientativo per il XXI secolo [Life Project Reflexivity Scale: A new career counseling tool for the 21st century]*. *Counseling. Giornale Italiano di Ricerca e Applicazioni*, 8. <http://rivistedigitali.erickson.it/counseling/archivio/vol-8-n-3>
- Di Fabio, A. (2016). Life design and career counseling innovative outcomes. *The Career Development Quarterly*, 64(1), 35-48. <https://doi.org/10.1002/cdq.12039>
- Di Fabio, A., & Maree, J. G. (2016). A psychological perspective on the future of work: Promoting sustainable projects and meaning-making through grounded reflexivity. *Counseling: Giornale Italiano di Ricerca e Applicazioni*, 9(3). <https://doi.org/10.14605/CS931619>
- Di Fabio, A., Maree, J. G., & Kenny, M. E. (2019). Development of the Life Project Reflexivity Scale: A new career intervention inventory. *Journal of Career Assessment*, 27(2), 358-370. <https://doi.org/10.1177/1069072718758065>
- European Training Foundation. (2020, Kasım). *International trends and innovation in career guidance*. <https://www.etf.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/international-trends-and-innovation-career-guidance-0>
- Hirschi, A. (2018). The fourth industrial revolution: Issues and implications for career research and practice. *The Career Development Quarterly*, 66(3), 192–204. <https://doi.org/10.1002/cdq.12142>
- Hu, L.T., & Bentler, P.M. (1999). "Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives". *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Michael Page. (2023, Haziran). *Geleceğin iş dünyası*. <https://www.michaelpage.com.tr/haberler-ve-ara%C5%9Ft%C4%B1rma/ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar/fw-gelecegin-is-dunyasi>
- Guichard, J. (2016). Reflexivity in life design interventions: Comments on life and career design dialogues. *Journal of Vocational Behavior*, 97, 78-83. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2016.08.001>
- Güngör, D. (2016). Psikolojide ölçme araçlarının geliştirilmesi ve uyarlanması kılavuzu. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(38), 104-112.
- Gürbüz, S. (2021). *AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi. Temel ilkeler ve uygulamalı analizler* (2. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- İlhan, T., & Özdemir, Y. (2013). Otantiklik Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(40), 142 – 153.
- Laughland-Booÿ, J., Mayall, M., & Skrbiš, Z. (2015). Whose choice? Young people, career choices and reflexivity re-examined. *Current Sociology*, 63(4), 586-603. <https://doi.org/10.1177/0011392114540671>

- Maree, J. G. (2016). How career construction counseling promotes reflection and reflexivity: Two case studies. *Journal of Vocational Behavior*, 97, 22-30. <https://dx.doi.org/10.1016/j.jvb.2016.07.009>
- McKinsey & Company. (2020, Ocak). *İşimizin geleceği: Dijital çağda Türkiye'nin yetenek dönüşümü*. <https://www.mckinsey.com/tr/ourinsights/future-of-work-turkey>
- Öztemel, K. (2020). Dördüncü sanayi devriminde çalışmanın anlamı ve kariyer psikolojik danışmanlığı. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 3(2), 1-24
- Pope, M. (2015). Career intervention: From the industrial to the digital age. In P. J. Hartung, M. L. Savickas, & W. B. Walsh (Eds.), *APA handbook of career intervention: Vol. 1. Foundations* (pp. 3-19). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/14438-000>
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J. P., Duarte, M. E., Guichard, J., Soresi, S., Esbroeck, R. V., & Van Vianen, A. E. (2009). Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75(3), 239-250. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jvb.2009.04.004>
- Savickas, M. L. (2011). *Career Counseling*. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000105-000>
- Savickas, M. L. (2013). Career construction, theory and practice. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work içinde* (pp. 147-183). John Wiley & Sons.
- Savickas, M. L. (2016). Reflection and reflexivity during life-design interventions: Comments on career construction counseling. *Journal of Vocational Behavior*, 97, 84-89. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2016.09.001>
- Seçer, İ. (2015). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci; SPSS ve LISREL uygulamaları*. Anı Yayıncılık.
- Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. Free Press.
- Şeker, H., & Gençdoğan, B. (2020). *Psikolojik ve eğitimde ölçme aracı geliştirme* (3. baskı). Nobel Yayıncılık
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson Education.
- Whiston, S. C., & Blustein, D. L., (2013). The impact of career interventions: Preparing our citizens for the 21st century jobs. (Research Report). National Career Development Association (www.ncda.org) and the Society for Vocational Psychology www.div17.org/vocpsych/
- Wood, A. M., Linley, P. A., Maltby, J., Baliousis, M., & Joseph, S. (2008). The authentic personality: A theoretical and empirical conceptualization and the development of the Authenticity Scale. *Journal of Counseling Psychology*, 55(3), 385-399. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.55.3.385>
- World Economic Forum. (2020). *The future of jobs report*. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf

World Economic Forum. (2023). *The future of jobs report*.
https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf

Extended Summary

Introduction

The rapid changes in the business world, unpredictable environment, chaotic structure, and advancements in the field of artificial intelligence have directly influenced the way work is conducted. It is emphasized that those who do not possess the skills to meet the requirements of the era will face financial losses. Currently, having a job does not guarantee infinite security as job changes occur more frequently than in the previous period. This paradigm shift in the business world has directly impacted the field of career counseling. Interventions that consider individual and contextual factors simultaneously, highlight the significant role of individuals in managing their careers and embrace flexibility are prominent. Among the approaches that meet these criteria is Savickas' Career Construction Theory. This approach, based on personal narratives and stories, incorporates reflexivity as one of its important notions. Reflexivity refers to the high level of self-reflection regarding one's goals and plans. Given the unpredictable nature of the career field, it is critical for individuals to know themselves, their priorities, and their values. Therefore, there is a need for contemporary career interventions. Assessing individuals' levels of reflexivity regarding their life plans during career intervention processes can contribute to self-discovery. In this regard, this research aims to adapt, validate, and establish the reliability of the Life Project Reflexivity Scale (LPRS) in the Turkish context. It is believed that the adapted scale will contribute to the implementation of effective interventions in careers.

Method

In the scope of the research, data were collected from 285 university students enrolled in various departments across different universities in Türkiye. Due to the earthquakes that occurred on February 6th in Turkey, the scales were administered to the participants online. The survey included a personal information form, the Life Project Reflexivity Scale (LPRS), and the Authenticity and Meaningful Life Scales for criterion validity assessment. Analysis during the adaptation process was conducted using SPSS 27.0 and AMOS 22 software packages. Initially, permission was obtained from the scale developer via email. Subsequently, the English form was translated into Turkish by three experts. The adequacy of the translations was evaluated by experts in the fields of guidance and psychology. Following expert approval, the translated form was retranslated into English. After confirming the suitability of the back-translations with the original form with domain experts, both the original and Turkish-translated versions were administered to a group of 18 bilingual individuals. Additionally, language validity analyses were carried out.

Findings

According to the correlation analysis conducted for language validity, a significant relationship was found at the .85 level. The results of the confirmatory factor analysis conducted to test the structural validity indicated a CMIN/DF ratio of 2.84, GFI of .90, CFI of .94, NFI of .92, and RMSEA value of .08. Therefore, the fit indices are within the ideal ranges. Examining the item factor loadings, it can be observed that the items range from .63 to .89, which is also considered ideal. In the scope of criterion validity analyses, the relationship values between LPRS and

authenticity and meaningful life scales were calculated. Accordingly, a significant relationship was found between Reflexivity and Authenticity at .414 and between Reflexivity and Meaningful Life at .564. The Cronbach's alpha reliability coefficients for the authenticity, acquiescence, and clarity/projectuality subscales of the YPRS were .86, .90, and .90, respectively, and .84 for the whole scale. The McDonald's Omega (ω) internal consistency coefficients of the scale were .89, .90, and .89 for the authenticity, acquiescence, and clarity/projectuality subscales, respectively, and .81 for the whole scale. Additionally, composite reliability (CR) and average variance extracted (AVE) values were examined to further strengthen the reliability evidence. According to the evaluations, the CR value is .90 for authenticity and acquiescence subscales and .85 for clarity/projectuality subscales. The AVE values are .64 for authenticity, .66 for acquiescence, and .62 for clarity / projectuality. These values indicate that a valid and reliable measuring instrument has been developed.

Discussion

This study was conducted to adapt the LPRS into Turkish for the assessment of university students' levels of reflexivity regarding their life plans. The analysis results confirm the factor structure of the scale and indicate that the fit indices, item factor loadings, and internal consistency coefficients are within the desired ranges. Therefore, the Turkish version of LPRS is a valid and reliable measurement tool for assessing the level of reflexivity. Organizations such as the World Economic Forum, Deloitte, and McKinsey indicate that areas such as artificial intelligence, robotics, and sustainability will continue to develop in the coming period, while skills such as curiosity and self-career management will come to the forefront. Furthermore, the current period is characterized by high levels of job mobility. These observations point to the presence of a dynamic and variable work environment rather than a stable, static one. In this context, the field of career counseling plays a significant role. It is crucial for individuals to understand themselves accurately and appropriately to cope with the challenges in the ever-changing career landscape. In line with this, the adapted LPRS can reveal individuals' levels of clarity, authenticity, and acquiescence in their life plans, and based on the results obtained, an intervention plan can be formulated.